

De foto op het achterblad

Deze foto heeft *Hans Berg* gemaakt van een voorwerp uit zijn collectie. Hij vertelt hierover het volgende:

Sanni masker uit Sri Lanka

Dit Sanni masker ben ik een jaar of tien geleden op een website tegengekomen, een soort Duitse 'Markt-plaats'. Vage donkere foto's, waarop dit masker samen met nog andere stond, verhulden de kwaliteit ervan niet. De verkoper woonde op het Duitse platteland en vertelde dat deze verzameling van zijn grootvader was geweest. Deze was poppenkastspeler, en daardoor ging de verkoper er van uit, dat dit poppenkastpoppen waren geweest, waarvan alleen de 'koppen' de tand des tijds hadden doorstaan. Voor mij was het echter al duidelijk dat het demonenmaskers uit Sri Lanka betrof. Het was nog een kunst de maskers naar Nederland te krijgen, want de verkoper wilde "niets naar het buitenland zenden". Uiteindelijk is dit masker samen met elf andere Sanni maskers in een bananendoos, via een kennis die in Duitsland woont in Nederland terecht gekomen. Onderweg hadden ze wel goed uitzicht, want ze waren niet afzonderlijk verpakt en de doos had grote luchtgaten.

Uit die collectie vind ik dít masker het mooist. De grote mond met gigantische tanden, die allesbehalve bedoeld zijn om te lachen, verraden samen met de verwijfde neus groot vakmanschap. Tel daarbij op de uitstraling van kracht en mystiek, en de prachtige verf/pigment-resten, dan wordt het wel duidelijk waarom dit Sanni masker voor mij zo bijzonder en favoriet is. Toch hangt het, om diverse praktische redenen niet in onze huiskamer, maar ligt samen met de andere demon maskers opgeborgen in zijn doos.

Dit Sanni masker heeft ooit in het zuid-westen van Sri Lanka gedanst als onderdeel van Yakun Natima, de complexe duivelsdansen. Dat zijn Singalese exorcisme rituelen om ziekmakende demonen uit het lichaam van een zieke te verdrijven. Daarbij worden ook offers gebracht, meestal voedsel. Dit alles gebeurt tijdens nachtelijke voorstellingen, die wel twaalf uur lang kunnen duren en begeleid worden door drummers en andere muzikanten. Een van de drummers voert hierbij een dialoog met de betreffende demon.

Het zijn die demonen, die 'Sanni' worden genoemd. Zij vormen een groep van wel achttien verschillende geesten, die elk een ziekte vertegenwoordigen. Aan hun uiterlijk, en dus aan het masker is door een verwrongen gezicht, scheve mond, lange tanden of uitpuilende ogen door de bevolking meteen de aard van de demon te herkennen, en dus ook om welke ziekte het gaat. De haren en baarden zijn veelal van plantenvezels, maar die waren bij mijn masker al verdwenen. Van mijn masker op de cover heb ik de precieze demon nog niet kunnen achterhalen. Mogelijk gaat het om Gulma Sanniya, een demon die parasitaire worminfecties en maagaandoeningen veroorzaakt.

Hans Berg

Dans met Sanni maskers - antiquaprintgallery.com

*en dan nóg een verwijzing naar Sanni-maskers:
www.bmj.com/content/333/7582/1327*

